

ĆWICZENIA LEKSYKALNE – 1.

A. Podaj wyraz (wyrażenie) o ogólnym znaczeniu

1. śniadanie, obiad, kolacja
2. herbata, kawa, sok, woda mineralna
3. chleb, bułka, rogalik
4. mleko, jogurt, ser
5. szynka, kiełbasa, parówki
6. karp, śledź, dorsz
7. makowiec, sernik, babka
8. marchew, cebula, rzodkiewka
9. pieprz, sól, cynamon
10. cegła, pustak, cement
11. gruszki, truskawki, pomarańcze
12. monitor, drukarka, skaner
13. kremówka, ptyś, pączek
14. kurczak, gęś, indyk
15. papier, ołówek, długopis

B. Jak określamy takiego człowieka?

1. lubi wyrafinowane potrawy
2. je bardzo dużo, objada się
3. nie lubi jeść, je bardzo mało
4. nie jada potraw mięsnych
5. nie lubi pracować
6. praca jest dla niego nałogiem
7. nadużywa alkoholu
8. nie pije alkoholu
9. pali tytoń
10. zachowuje się w sposób impulsywny, gwałtowny
11. cechują go wyjątkowe uzdolnienia

C. Podaj nazwę wykonawcy czynności?

1. jeździ na rowerze
2. słucha wykładu
3. kieruje wykonaniem utworu muzycznego
4. zabiera głos w dyskusji
5. bierze udział w zawodach
6. zabiera głos na zebraniu
7. tworzy utwory muzyczne
8. pełni służbę przy wejściu
9. kieruje przedsiębiorstwem
10. zarządza stacją kolejową

D. Podaj nazwę jednowyrazową

1. widowisko sceniczne
2. prezes rady ministrów
3. statek wahadłowy
4. zupa grochowa
5. dowcipna historia
6. posiadacz rekordu
7. uczestnik rajdu
8. pracownik stoczni
9. zebranie rodziców
10. autobus przegubowy (pot.)
11. krótkie zadanie pisemne (pot.)
12. liceum ogólnokształcące (pot.)
13. sfera budżetowa (pot.)
14. lampa jarzeniowa (pot.)
15. woda z kranu (pot.)

ĆWICZENIA LEKSYKALNE – 2.

A. Podaj nazwę jednowyrazową

1. suchy obszar powierzchni kuli ziemskiej
2. zdarzenie nieprzewidywalne, zwykle przyjemne
3. człowiek żyjący z dala od cywilizacji, nie cywilizowany
4. przykre uczucie doznane z powodu niespełnienia się czegoś
5. człowiek unikający towarzystwa

B. Zastąp podane wyrazy zwrotami (czasownik + rzeczownik; wzór: *pogratulował - złożył gratulacje*)

1. pochwalił
2. skrytykował
3. pozwolił
4. podziękował
5. skrzywdził
6. sprzeciwił się
7. zgodził się
8. pomylił się
9. wywnioskował
10. postanowił

C. Podaj rodzimy odpowiednik (synonim)

1. konsekwencja	Twoje postępowanie będzie miało poważne konsekwencje .
2. temperować	Podczas przerwy w pracy temperowała ołówki.
3. leksykon	Wydawnictwo obecnie przygotowuje nowy leksykon medyczny.
4. bilingwizm	Dla mieszkańców tej części kraju jest typowy bilingwizm .
5. software	Bez software'u stanowi komputer tylko bezużyteczne urządzenie.
6. hardware	Do hardware'u należy przede wszystkim procesor wraz z pamięcią.
7. pretekst	Wyszedł z wykładu pod pretekstem bólu głowy.
8. indolencja	Organizatorzy wykazali się zupełną indolencją .
9. aprobata	Jego plan zyskał powszechną aprobatę .
10. pretensja	Nie mam do ciebie żadnych pretensji .
11. konto	Wpłaciłem określoną sumę na jego konto .
12. nota	Na marginesie tekstu umieszczono krótką notę .
13. portret	Nad schodami wisiał duży rodzinny portret .
14. autograf	Jestem kolekcjonerem autografów znanych aktorów.
15. kredyt	Otrzymaliśmy kredyt na budowę nowej hali produkcyjnej.

D. Wstaw wyrażenia idiomatyczne

(kątem oka, głowa domu, zajrzeć w każdy kąt, traktować jak powietrze, być jak powietrze, porozstawiać po kątach, pójść w kąt, cały dom na nogi, zaczerpnąć powietrza, na po domu, po kątach, dom na głowie)

1. Wszyscy w pracy już szepczą, że będziemy mieli nowego dyrektora.
2. Zobaczymy, jaką decyzję podejmiemy, bo od tego zależą dalsze plany na wakacje.
3. Te pantofle kupiłam sobie
4. Jak tylko Piotruś dostał auto na baterie, wszystkie inne zabawki
5. Po długiej nieobecności właściciel gospodarstwa rolnego
6. Po wyjeździe rodziców Anka ma
7. Kierowca autobusu tylko zauważył, że jakiś pasażer pociął tapicerkę na siedzeniu.
8. Po ostatniej awanturze zaczęła Basia Karola
9. O trzeciej nad ranem wybuchł pożar, który całą wieś.
10. Karol nie może żyć bez teatru. Teatr dla niego
11. Strasznie tu duszno. Otwórzmy okno, żeby
12. Szef przyszedł do biura w złym humorze i od razu wszystkich pracowników

ĆWICZENIA LEKSYKALNE – 3.

A. Oceń użycie następujących zapożyczeń

1. Znani naukowcy wezmą udział także w specjalnej **audycji telewizyjnej**.
2. Marihuana należy do **narkotyków miękkich**.
3. **Zabukowałem** trzy bilety lotnicze do Monachium na poniedziałek.
4. W czasie komunizmu doszło do **dezintegracji** tradycyjnych gałęzi przemysłu.
5. **Dieta** dzisiejszego Polaka zawiera więcej jarzyn i owoców.
6. W barwach **teamu** zadebiutuje w tym spotkaniu Antoni Kasper.
7. Głównym **newsem** w tym okresie w Polsce było odsunięcie od władzy partii posolidarnościowych.
8. Wałęsa znów będzie miał **alibi**, żeby nic nie robić.
9. W fazie głębokich zmian struktury firmy należy także wybrać właściwą **filozofię** rządzenia.
10. Redakcja „Twojego Dziecka” stara się **monitorować** sytuację dziecka w szpitalach.

B. W podanych połączeniach występują przymiotniki będące przykładem nadużywanych lub nieaprobowanych zapożyczeń semantycznych. Określ, na czym polega ich nadużycie, następnie podaj rodzimy odpowiednik.

agresywny pracownik działu handlowego
burzliwy rozwój gospodarki
kluczowe gałęzie przemysłu
inteligentny proszek do prania
kreatywny człowiek
przyjazny dla środowiska
trywialne zadanie
wiodący temat dyskusji
znaczący utwór w dorobku kompozytora
prawidłowa decyzja

C. Podaj wyrazy (wyrażenia) synonimiczne – przede wszystkim rodzime odpowiedniki

Jego **heroiczny** czyn jen podkreślany szczególnie przez miejscową ludność.
Napoleon II był jedynym **legalnym** synem Napoleona Bonapartego.
W jego twórczości odgrywają ważną rolę przede wszystkim **wizje** przyszłości.
Krytycy nazwali jego rzeźby **karykaturą** sztuki.
Po środku placu zainstalowano nowoczesną **fontannę**.
Nigdy nie spotkałem tak **kapryśnego** dziecka.
Ta powieść świadczy o niezwykle bogatej **fantazji** autora.
Karol jest prawdziwym **koneserem** sztuki.
Wydano **kategoryczny** zakaz trzymania zwierząt w hotelu studenckim.
Najbardziej lubiła **sentymentalne** melodie i piosenki.
Farmaceuta zajmuje się sporządzaniem, przechowywaniem i wydawaniem leków.
Tłum **manifestował** swoją niechęć wobec imigrantów.
Dyletanta poznajemy po jego głębokim przekonaniu, że się zna na danej problematyce.
Sala koncertowa została wypełniona przez prawdziwych **melomanów**.
Urządzono **kwestę** na odbudowę najbardziej uszkodzonych zabytków.
W spornych sprawach należy powołać **eksperta** sądowego.
Piosenkarka zaprezentowała **melancholijną** muzykę swojej afrykańskiej ojczyzny.

ĆWICZENIA LEKSYKALNE – 4.

A. Podaj polskie odpowiedniki hybryd językowych, czyli wyrazów złożonych z morfemów polskich i obcych

1. agrowypoczynek
2. pseudonauka
3. autoczęści
4. ekożywność
5. europoseł
6. hydrolecznictwo
7. postsolidarnościowy
8. speckomisja
9. telewidownia
10. neozwiązki

B. Zastąp wyrazy modne pochodzenia obcego ich polskimi odpowiednikami (lub dawno w polszczyźnie przyswojonymi wyrazami)

1. adekwatny – adekwatne przemówienie
2. ambiwalentny – ambiwalentny dokument
3. atrybut – atrybut władzy
4. efektywny – efektywne lekarstwo
5. ekstremalny – ekstremalna przemiana
6. kolejalny – kolejalna decyzja
7. komponent – najważniejszy komponent
8. korelować – korelować dane
9. kwestia – kwestia rozbudowy przedszkola
10. permanentnie – permanentnie zajęty telefon
11. problem – wybrane problemy psychologii
12. prominentny – prominentny senator
13. serwować – serwować w filiżankach
14. spektakularny – spektakularne zwycięstwo
15. trend – nowy trend w nauce

B. Zastąp przymiotnik *przykry* synonimami

1. przykry zapach
2. przykra wiadomość
3. przykre zdarzenie
4. przykra choroba
5. przykry charakter

C. Wyjaśnij znaczenie niżej użytych wyrazów (wyrażeń)

Wówczas, gdy na antenie po raz pierwszy zabrzmiał nasz **jingiel**, a my wypowiedzieliśmy na niej pierwsze słowa, stacja ta była zupełnie inna - przede wszystkim daleka od naszych oczekiwań.

Najpierw wywiad z grabarzem, czytanie wiadomości i tzw. zapełnianie **dziury na antenie** czyli gadanie z sensem tylko nie o tym, że właśnie w magnetofonie zerwała się taśma i trzeba założyć nową.

Program początkowo miał dwa **wejścia na antenę** przedzielone półtoragodzinną przerwą.

Wsiadłem, wrzuciłem jedynekę i **but do podłogi**.

To autko jest bardzo obszerne i ma **niezłego kopa**.

Czasy, kiedy uczyłam się jeździć na **mydelniczce**, wspominam z czułością.